
Harjalintujen kertomuksia:

"Voi leikkiä päiväkodissa. Voi leikkiä autoilla päiväkodissa. Voi leikkiä ämpärillä ja lapiolla. Voi leikkiä rekoilla. Voi leikkiä legoilla. Voi lukea kirjaa. Askarrella. Voi piirtää. Voi leikkiä isoilla legoilla."

"Että se antaa niille kaloille yhden tai sit ei anna yhtään. No siihen se varmaan sitten loppui."

"Lentää, kukkia kerää, panee maljakkoon, istuttaa kukkia ja kerää uudet kukat, panee ne maljakkoon."

Lähteet:

Liisa Karlsson, 2003. Sadutus, Avain osallistavaan toimintakulttuuriin.

Anna Teva
Susanna Nikki
LAMK 2014
etunimi.sukunimi@student.lamk.fi

SADUTUS TOIMINTAMUOTONA

Sadutus

Sadutus-menetelmän kehittäminen alkoi Suomessa 1980-luvulla Monika Riihelän aloitteesta. Riihelä kokeili kerrontaa terapeuttisena välineenä lapsen itsetunnon ja osaamisen esille nostamisessa. 1995 käynnistetyn Satukeikka-hankkeen myötä menetelmästä tuli laajasti sovellettu ja käytetty. Menetelmä sai nimekseen sadutus.

Sadutuksen välineitä ovat kuuntelu, kerronta, ajatusten kirjaaminen sekä lukeminen. Sadutus painottaa toisen kunnioittamista ja arvostamista. Se luo toimintaan vastavuoroisuutta eri toimijoiden kesken. Sadutuksen avulla aikuiset voivat osallistaa lapsia ottamaan kantaa toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen heille luontaisella tavalla.

Käyttötarkoitus

Sadutusta voi käyttää moneen tarkoitukseen, esimerkiksi ryhmäytymiseen, yhteenkuuluvuuden tunteen luomiseen, kokemusten ja mielteiden jakamiseen. Sen avulla voi luoda sekä terapeutteja tuotoksia että osallistavaa toimintakulttuuria. Sadutusta voi toteuttaa yksitellen, kahden kesken tai ryhmässä. Ryhmäsadutuksessa asioita pääsee perusteella monesta näkökulmasta toisin kuin yksilösadutustilanteissa. Saduttua voi missä vain, milloin vain ja ketä vain.

Sadutus on arjen vuorovaikutusta, joka eroaa ammattilaisen tuottamasta asiantuntijapuheesta, jossa ohjataan lapsen vastauksia. Sadutus-menetelmä edellyttää halua aitoon kuunteluun. Jos sadutuksesta jätettäisiin pois sadun lukeminen, kertojan korjaukset ja tarinan hyväksyminen, ei kertojan ja kuulijan välille tällöin syntyisi vuorovaikutusta.

Sadutuksen avulla saadaan lapsen ääni kuuluviin sekä osallistetaan lasta. Sadutus on osa osallistavaa toimintakulttuuria, joka liittyy vahvasti sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Sadutuksen aikana lapsi on vuorovaikutuksessa joko aikuisen tai lapsiryhmän kanssa. Sadutuksen avulla voi kehittää lapsen kuvallista ja mielikuvituksellista ajattelua ja näin tukea vuorovaikutuksen, kommunikaation ja sanavaraston vahvistumista.

Sadutustapahtuma

Sadutuksessa kertoja saa itse päättää mistä hän haluaa kertoa. Kertoja määrittelee sanan satu omalla tarinallaan. Saduttajan ei ole tarkoitus määritellä sadun lopputulosta. Saduttajan tulee olla aidosti kiinnostunut kertojan ajatuksista ja näkökulmista. Kertomuksen tulee olla sellainen, jonka kertoja on itse tehnyt. Sitä ei arvostella eikä arvioida. Satu vapauttaa saduttajan tarinan sisältöön syventymiseen ja toisen kohtaamiseen.

Aikuinen ei muuta tai korjaa lapsen ”virheitä”, sillä tärkeää on keskittyä itse sanomaan. Sadutustilanteessa aikuinen osoittaa arvostavansa lasta juuri sellaisena kuin hän on.

Saduttaja aloittaa sadutustapahtuman sanomalla:

”Kerro satu, sellainen kuin itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat.”

Kirjaaminen tulee aina tehdä avoimesti ja kertojan luvalla. Kertomus kirjoitetaan muistiin sana sanalta avoimesti lapsi-kertojan nähden, jolloin lapsen on helppo seurata puheen muuttumista kirjoitetuksi kieleksi.

Sadutustapoja

Alla yleisimpiä sadutustapoja, joista lueteltu muutamia variaatioita.

Yksilösadutus

- Sadutetaan yhtä kertojaa kerrallaan erillisessä tilassa
- Sadutettava voi itse päättää mistä kertoo tai satu voi lähteä ennakkoon piirretystä kuvasta tai annetusta aiheesta
- Kerrotaan satu, jota voi jatkaa useana päivänä

Ryhmäsadutus

- Ryhmä kertoo yhteistä satua vuorotellen tai vapaassa järjestyksessä
- Kerrontavuoron pituus voi olla vapaa tai rajattu
- Lapset ja aikuiset kertovat yhdessä, aikuiset kirjaavat vuorotellen

Sadutussovelluksia

- Leikkisadutus: kirjataan lapsen leikki avoimesti hänen luvallaan ja luetaan se sitten ääneen
 - Keskustelusadutus: kirjataan vuoropuhelu avoimesti keskustelijoiden luvalla ja luetaan se myöhemmin ääneen
 - Aihesadutus: annetaan sadutettavalle valmis aihe
 - Satukirjeenvaihto esim. toisen ryhmän kanssa
-

Sadutus ja lapset

"En oo ennen nähny satuilijoita."

Sadutustapahtuma on lapsille elämys, jossa he tulevat kuuluksi ja arvostetuksi sekä huomaavat, että osaavat itse kertoa sadun. Lapsen itsetunto ja luottamus itseensä vahvistuu sadutustapahtumassa vallitsevan hyväksyvän ilmapiirin myötä. Sadutus on yhteistä tekemistä, minkä avulla ryhmähenki kasvaa. Sadutuksen myötä lapsi rohkaistuu ja harjaantuu kertomaan ajatuksiaan myös muissa tilanteissa. Lapsi voi sadutuksen avulla käsitellä iloja ja mieltä painavia ajatuksia.

"Olipa kerran metsässä kani, joka asui kolossa. Ja kanilla ei ollut ystävää. Sitten kani kysyi myyrältä, voisitko olla minun ystävä?"

Sosiaalisten vuorovaikutustaitojen ja osallisuuden tukeminen lapsiryhmässä sadutuksen avulla

Toimintakerroilla harjoitettiin sosiaalisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden osa-alueita. Sosiaalisten taitojen osa-alueisiin kuuluvat mm. toisten huomioiminen, kuunteleminen, keskittyminen, vuoron odottaminen ja aloitteen tekeminen.

Osallisuuden teemoja ovat mm. tunne kuulluksi tulemisesta sekä mahdollisuudesta vaikuttaa omassa yhteisössään, vastuunottaminen ja tasa-arvoisuus.

Tavoitteena on saada lapset tuntemaan ja tiedostamaan, että he ovat aktiivisia osallistujia toiminnassa.

Toiminnassa käytimme johdatusta satujen ja kerronnan maailmaan lukemalla satua, jota lapset saivat jatkaa. Ryhmässä käytimme aihesadutusta ja hahmosadutusta. Yksilösadutuksessa lapset saivat itse päättää satunsa aiheen. Lopuksi lapset saivat tehdä yhteisen tuotoksen kertomistaan saduista. Sadutus kertojen tukena voi käyttää erilaisia vuorovaikutusleikkejä.

